

Kokous 2020-02-25

AIKA: 25.2.2020 klo 14-16

PAIKKA: Kansalliskirjasto, Collan (ent. Fabianian kokoushuone, C222), Yliopistonkatu 1, 2. krs

SISÄLLYS:

- 1 Kokouksen avaus
- 2 Edellisen kokouksen muistion tarkistaminen
- 3 Järjestelmä- ja formaattikatsaukset
 - 3.1 Helmet-kirjastot, Susanna Aakko
 - 3.2 Koha-Suomi, Ari Mäkiranta
 - 3.3 Tieteellisten kirjastojen Koha, Ari Ahlqvist
 - 3.4 Axiell Finland, Esa Peltonen
 - 3.5 Suomen Alma-kirjastot, Pertti Föhr
 - 3.6 Finna, Bjarne Beckmann
 - 3.7 Axiell Media, Mari Saikkonen
 - 3.8 Kirjastopalvelut, Anna Humalainen
 - 3.9 MARC 21 -formaatti, Minna Kantanen
 - 3.10 BIBFRAME, Juha Hakala
 - 3.11 Dublin Core -formaatti, Juha Hakala
- 4 Muut asiat
 - 4.1 Kansalliskirjaston URN-resolverin päivitys ja siihen liittyvät muutokset kuvailussa ja käyttöliittymäsovelluksissa
 - 4.2 ILL-18626 standardi ja kaukopalvelun kansallinen kehittäminen
 - 4.3 Omatoimikirjasto Kohassa
 - 4.4 Fennican ja Violan SRU-haut
- 5 Seuraava kokous
- 6 Kokouksen päättäminen

Muistio

Läsnä:

- Susanna Aakko, Helmet-kirjastot
- Ari Ahlqvist, Kansalliskirjasto
- Bjarne Beckmann, Kansalliskirjasto (pj.)
- Pertti Föhr, Helsingin yliopiston kirjasto / Suomen Alma-kirjastot
- Juha Hakala, Kansalliskirjasto
- Anna Humalainen, Suomen kirjastopalvelu
- Minna Kantanen, Kansalliskirjasto
- Esa-Pekka Keskitalo, Kansalliskirjasto
- Ari Mäkiranta, Koha-Suomi
- Esa Peltonen, Axiell Finland
- Mari Saikkonen, Axiell Media
- Tanja Vienonen, Kansalliskirjasto (siht.)

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 14.02.

2 Edellisen kokouksen muistion tarkistaminen

Muistio: [Kokous 2019-10-10](#)

Hyväksyttiin edellisen KATVE-kokouksen muistio pienin muutoksin.

3 Järjestelmä- ja formaattikatsaukset

Jokainen järjestelmäntoimittaja esitteli omalta osaltaan ajankohtaisia asioita, esiin nousseita kysymyksiä tai uudistuksia.

3.1 Helmet-kirjastot, Susanna Aakko

Järjestelmäpäivityksiä tehty. Kuvailuun liittyen tietokannassa olevista ISBN-tunnuksista on poistettu yhdysviivat toiminnan sujuvuuden parantamiseksi. YSA-YSO-siirtymään liittyviä korjauksia tehty (mm. Helmet-haun näytöasetukset päivitetty, tietokanta uudelleenindeksoitu). Helmet-kirjastot eivät toistaiseksi ole päättäneet konversion tekemisestä.

Vantaalla hankittu [P.V. SUPA:n](#) itsepalveluvaraushylyjä. Varaushyllyt on numeroitu, joten aineistot voi panna mihin tahansa niistä ja asiakas näkee hyllynumeron, kun aineisto on saatavilla. Käytössä ainakin Martinlaakson kirjastossa.

ProQuest (Ex Libriksen emoyhtiö) osti Innovativen (Sierra-järjestelmän omistajan). Toistaiseksi ei ole näkynyt päivittäisessä toiminnassa mitenkään, tukipalvelut pysyneet ennallaan. ProQuest on ilmoittanut, että kaikkia Innovativen tarjoamia järjestelmiä ylläpidetään, minkä lisäksi Sierra- ja Polaris-järjestelmien kehittämistä jatketaan.

3.2 Koha-Suomi, Ari Mäkiranta

Melinda-integraation toteutus on suunniteltu tehtäväksi maaliskuussa. Järjestelmän kehityksessä kiinnitetty nyt erityisesti huomiota tietoturva-asioihin ja sisäisten käyttöoikeuksien suojauksen testausta jatketaan. Kohan uusi versio otetaan käyttöön loppuvuodesta, vielä ei kuitenkaan päästä aivan kansainväliseen versioon, mutta lähelle.

Käyttöönottouutisia: Vaski-kirjastot siirtyvät Kohaan 2021, ottavat uuden version käyttöön.

3.3 Tieteellisten kirjastojen Koha, Ari Ahlqvist

Tieteellisten kirjastojen Koha-yhteenliittymä on järjestäytynyt, lisätietoa: <https://www.kiwi.fi/x/CQGOBQ>. CSC toimii Koha-palveluntarjoajana ja Kansalliskirjasto toimii CSC:n alihankkijana palveluntarjoajan puolella, ei ole mukana yhteenliittymässä.

Tieteelliset Koha-kirjastot suunnittelevat kansainväliseen Koha-versioon siirtymistä 2020–2021 aikana. Tällä hetkellä tieteelliset Koha-kirjastot käyttävät Koha-Suomen haaraa Kohan versiosta 17.5, kun kansainvälinen Koha on versiossa 19.11. Tavoiteaikataulu tieteellisten kirjastojen puolella versiovaihdossa on loppukesä 2020 – alkuvuosi 2021. Pilotina toimii HAMK keväällä 2020.

Yhteislainausjärjestelmän kehittäminen. Tieteellisten kirjastojen Kohassa on mietitty mahdollisuuksia kehittää Voyagerissa olleelle Universal Borrowing -toiminnolle korvaava järjestelmäriippumaton ratkaisu. Toiminto on ollut tärkeä erityisesti Varastokirjastolle, joten vastaavalle yhteislainaukselle on edelleen tarvetta. Jyväskylän kaupunginkirjasto hakenut rahoitusta hankkeelle. KATVE-ryhmä suosittelee standardinmukaisen ratkaisun kehittämistä, katso lisätietoa alta kohdasta 4, Muut asiat.

Kansalliskirjastossa on käynnissä sisäinen Fikka2020 -hanke, jonka tavoitteena on sovittaa Koha-järjestelmä vastaamaan paremmin Kansalliskirjaston erityistarpeisiin, kuten lukusalilainoihin ja varastopyyntöihin.

3.4 Axiell Finland, Esa Peltonen

Axiell-päivä järjestetään syksyllä Tampereella päivää ennen [Kirjastonjohtajien neuvottelupäiviä \(KINE2020\)](#) 1.–2.10.2020.

Versiopäivityksiä tehty ja kehitetty automatisoitua kellutusta, liikkuvuusanalyysejä, sekä varaustoimintoja. Lisäksi tietoturvaa on kehitetty. Angular-tekniikkaa otetaan käyttöön asiakaskäyttöliittymässä parantamaan asiakaskokemusta, tavoite saada käyttöön vuoden 2020 aikana. Suorituskyvyn ja virheettömyyden parantaminen ollut isona teemana tänä vuonna.

Mikromarc-järjestelmää käyttävät Vanamo-kirjastot ovat aloittaneet aineiston kellutuksen.

YSO-konversioita on ryhdytty tekemään asiakaskirjastojen tietokantoihin vuoroviikoin järjestelmävaihdosten kanssa PrettyLib-järjestelmästä Mikromarc- tai Aurora-järjestelmään. Konversiot ja järjestelmävaihdokset jatkunevat aina juhannusviikolle asti.

Käyttöönottouutisia: Espoon ja Vantaan koulut ottavat käyttöön Auroran ja Arenan asiakaskäyttöliittymänä.

Rutakko-kirjastot ovat viimeisimpänä ottaneet käyttöön mobiilikirjaston. Asiakasnäyttöille on kehitetty uusi layout, Nova. Kirjaston asiakkaaksi omatoimirekisteröinti on testattavana Ruotsissa; Suomen Axiellissa seurataan, miten testaus onnistuu. Suomessa vahva tunnistautuminen Suomi.fi:n kautta mahdollistaisi koko prosessin tekemisen omatoimisesti.

3.5 Suomen Alma-kirjastot, Pertti Föhr

1. aallon käyttöönotossa tehty pieniä säätöjä. Melinda-integraation osalta kaikki on melkein valmista, myös Asteri on saatu käyttöön kuvailupuolella. Finna-integraatio on valmis, mihin Finnassa olevat kirjastot ovat olleet tyytyväisiä, kuten myös Primoon, jonka isommat Alma-kirjastot ovat ottaneet käyttöön.

2. aallon testiload tehdään huhtikuussa, tuotantoonmeno heinäkuussa 2020.

Kaikille Melinda-Alma -integraatiosta kuvailunäkökulmasta kiinnostuneille järjestetään webinaari 19.3.2020, [linkki ohjelmaan](#).

Lisätietoa Melinda-integraatioon liittyvästä [Melinda-Alma-toimintamallityöryhmästä](#).

3.6 Finna, Bjarne Beckmann

Esitys: [Finnan tilannekatsaus](#)

Finnan kaikki tunnusluvut kasvaneet huomattavasti. Finnan käyttötilastoista julkaistiin tiedote: [Kirjat ja kuvat haetuinta aineistoa Finna.fi-palvelussa vuonna 2019](#).

Vuonna 2019 lukuisia uusia tuotannossa olevia kirjastoja, museoista Vaasan kaupunginmuseo. Kaikki Kohaan siirtyneet tieteelliset kirjastot ja viisi 1. aallon Alma-kirjastoa käyttää Finnaa asiakaskäyttöliittymään. Uusia aineistoja Finnassa: KAVIn Elonet-palvelu ja elokuva-aineistot.

Finnan kehitystyössä olennaista on, että muut järjestelmät tarjoavat avoimia rajapintoja.

PCI muuttuu CDI:ksi, joka on saman toimittajan ProQuestin uudempi indeksi. Keskitetyn indeksin relevanssia pystytään säätämään, kun tiedetään mistä tutkija/opiskelija tulee (mahdollisuus personointiin).

Finna järjestää Alma-webinaarin 11.3.: [webinaarin ohjelma](#).

Arkistot: toimijatiedot otettu käyttöön KAVI:ssa AHAAn kautta. KAVI:lla on keväällä edessä järjestelmänvaihto, siirtyvät käyttämään Axiell Finlandin tarjoamaa järjestelmää.

3.7 Axiell Media, Mari Saikkonen

Kaikki lisenssimalliin liittyvät tehtävät on toteutettu. Nyt iso projekti käynnissä aineistohallinnassa kirjastonhoitajille. Rajapinnan avaus edessä seuraavaksi. Lisäksi tilastointia ja loppukäyttäjien applikaatioita kehitetään jatkuvasti. Mietitään, miten aineistot näkyisivät paremmin loppukäyttäjälle.

3.8 Kirjastopalvelut, Anna Humalainen

Kuvailuun liittyen ei suuria muutoksia näköpiirissä. Booky.fin ja Turun yliopiston välinen integraatioprojekti käynnissä, nyt testissä. Viddlaan saatu uusia asiakkaita ruotsinkieliseltä alueelta, tavoitteena saada tarjolle 600 videota. Käyttöliittymään tehty pieniä muutoksia.

3.9 MARC 21 -formaatti, Minna Kantanen

Esitys: [MARC 21 -formaattikatsaus](#)

Minna Kantanen Kansalliskirjastosta jatkaa Ulla Ikäheimon seuraajana MARC 21 -ylläpitäjänä. Marc-listalla (marc-lista at [helsinki.fi](mailto:marc-lista@helsinki.fi)) voi keskustella myös järjestelmiin liittyvistä MARC 21-asioista.

MARC 21:een tulee kahdesti vuodessa päivityspaketteja. Viimeisimmässä formaatin päivityspaketissa on lisätty uusia kenttiä varsinkin saavutettavuusasioiden kuvailuun. Saavutettavuus tulee ottaa huomioon myös metatiedoissa, siksi formaattiin on tullut paljon uusia kenttiä. Esim. videoissa kielikoodin uudet kentät ovat olennaisia. Nyt pitäisi alkaa hyödyntää metatiedoissa olevaa saavutettavuustietoa jollain lailla. Olisi hyvä esimerkiksi tarkistaa näkyvätkö uudet kentät asiakasnäytöillä. Kansallisen keskustelun käyminen aiheesta olisi suositeltavaa.

3.10 BIBFRAME, Juha Hakala

Kongressin kirjasto esitteli BIBFRAMEn päivitystä ALA:n Midwinter Meeting 2020:ssä pidetyssä [BIBFRAME Update Forumissa](#). Esitykset tulivat yllätyksenä, sillä BIBFRAMEn kehityksestä on tihkunut tietoa hämmästyttävän vähän.

Erityisesti kannattaa tutustua Jodi Williamschenin esitykseen [Library of Congress BIBFRAME to MARC Conversion](#), jossa kerrotaan kuinka häviötön konversio BIBFRAMEn ja MARCin välillä on tarkoitus toteuttaa. Tämä konversio on vasta ennakkotietoa, joten voi olla, että se muuttuu ennen virallista julkaisua. Hahmotelma sisältää paljon lisää kenttiä, 0-osakenttiä ja paljon muutoksia, jotka eivät välttämättä ole hyviä, kuten kyriliikan tallennus suoraan primaarikenttiin (100-kenttä jne.). Joka tapauksessa häviötön Roundtrip-konversio tarvitaan, jotta BIBFRAME voidaan ottaa käyttöön. Vielä ei tiedetä mitkä kaikki päivityksessä mainitut muutokset otetaan käyttöön valmiissa versiossa.

BIBFRAMEn nykyinen versio on 2.0, todennäköisesti tulee vielä uusia versioita ennen kuin konversio on valmis.

3.11 Dublin Core -formaatti, Juha Hakala

Dublin Core Terms -nimialueen elementit ja niiden kuvaukset on uudistettu ja julkaistu sekä ISO-standardina ISO 15836-2:2019 että Dublin Core -yhteisön verkkosivuilla.

Uudistustyössä formaattiin lisättiin käyttöä helpottavia esimerkkejä ja huomautuksia.

Parhaillaan valmistellaan standardien ISO 15836-1 (Dublin Coren ydintermit) ja ISO 15836-2 suomenkoksia. Käännöstyön yhteydessä selvitetään myös mahdollisuus laajentaa formaattia niin, että se sisältäisi myös opinnäytteiden kuvailun edellyttämiä kenttiä. Uudet kenttäehdotukset lähetetään DCMI:n Usage Boardille käsiteltäväksi.

Käännökset tullaan julkaisemaan SFS-standardeina. Elementit kuvauksineen julkaistaan myös vapaasti käytettäväksi verkossa.

4 Muut asiat

4.1 Kansalliskirjaston URN-resolverin päivitys ja siihen liittyvät muutokset kuvailussa ja käyttöliittymäsovelluksissa

Kansalliskirjastolla on käytössä talon sisällä kehitetty resolveri, jonka toiminnallisuudet ovat rajattuja. Uudessa versiossa yksi URN voidaan linkittää useampaan aineistoon, avoimeen ja suljettuun/vapaakappaleeseen. On tarkoitus, että resolverilta voi lisäksi pyytää erilaisia palveluita, kuten pelkät metatiedot tai metatiedon ja kokotekstin.

Kokonaisprosessin tavoitteena on eliminoida tietueissa olevat URL-osoitteet mahdollisimman vähiin, jotta tietueissa olisi vain pysyviä URN-tunnusten välisiä linkityksiä. Finnaan pyritään toteuttamaan kaikki palvelut, jotka resolverilla on tarjolla. Koko tuotantoketju on avointa lähdekoodia, minkä vuoksi tällainen palvelu voidaan toteuttaa.

4.2 ILL-18626 standardi ja kaukopalvelun kansallinen kehittäminen

OCLC ei ole toistaiseksi saanut luotua standardinmukaista ratkaisua, mutta Tanska on ollut aktiivinen. Siellä korkeakoulukirjastojen Alma-käyttöänoton yhteydessä on otettu käyttöön standardinmukainen yhteislainaustoiminto. Tästä profiilista on keskusteltu aiemmin KATVE-ryhmän kokouksissa: [Danish ISO 18626 profile for ILL transactions](#).

KATVE on esittänyt kannanoton standardin käytöstä, [lisätietoa KATVE-ryhmän wikialueella](#). Suomessa käytettyjen kirjastojärjestelmien toimittajien kannanotot olisi hyvä saada, kuten Axiellin ja Alman. On huomioitavaa, ettei aiemman kaukopalvelustandardin mukaista määritystä kannata enää toteuttaa, vaan noudattaa tuoreempaa standardia.

Axiell: Suomessa sitoudutaan uuden standardin mukaiseen kaukolainapalveluun. Tämä edellyttää sanomaliikenteen kehitystä, sillä nyt Aurorassa ja Mikromarcissa kaukopalvelu on järjestelmän sisäinen toiminto.

Hahmoteltiin konsortiomallisuunnitelmaa: ajatuksena voisi olla, että kaukolainapyyntö lähetetään kaikkiin konsortioon kuuluviin kirjastoihin tai niihin, joista aineisto löytyy ja ilmoitus lainan lähettävältä kirjastolta menisi kaikille konsortion kirjastoille. Finna voisi keskitettynä palveluna olla mahdollinen tapa seurata ajantasaisia saatavuustietoja.

Uuden standardin käyttöönoton pitäisi olla helpompaa kuin vanhan standardin.

4.3 Omatoimikirjasto Kohassa

Viime kokouksessa ([kohta 6](#), [Muut asiat](#)) keskusteltiin pääsyn rajauksesta Koha-järjestelmää käyttävissä Koha-kirjastoissa. Asia ei ole sittemmin edennyt, joten nyt sovittiin, että Ari Ahlqvist Kansalliskirjastosta kutsuu Koha-Suomen Ari Mäkirannan ja Juha Hakalan Kansalliskirjastosta kokoukseen aiheen tiimoilta lähiaikoina.

4.4 Fennican ja Violan SRU-haut

Axiell Finland on saanut jonkin verran viestejä, että Fennican ja Violan Voyagerin aikaiset SRU-haut eivät enää toimi. Nyt poimintaluettelointia voi tehdä Melindasta, mutta sieltä kansalliskokoelmien tietueita ei pysty poimimaan erikseen. Lisätietoa Melinda-palvelun [Poimintaluettelointi-sivulta](#).

5 Seuraava kokous

Seuraava kokous on **tiistaina 8.9.2020 kello 14.00-16.00** Collan-kokoushuoneessa (ent. Fabianian kokoushuone, C222), Yliopistonkatu 1, 2. krs.

6 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 15.57.